

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИДАЧІ ОСІБ,
ЯКІ ВЧИНИЛИ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Зубенко Сергій Євгенович

*аспірант науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання
кримінальним правопорушенням*

*Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка*

*Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

ORCID ID: 0009-0008-4565-6552

Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція) регламентується Главою 44 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та міжнародними договорами. Ключовим міжнародним договором, що визначає основи міжнародної співпраці при видачі осіб, що вчинили кримінальне правопорушення є Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957 року [1] та додаткові протоколи до неї.

Видача особи (екстрадиція) – це забезпечення передачі особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Умовою для подачі запиту на видачу особи (екстрадицію) є такі: якщо за законом України хоча б за один із злочинів, у зв'язку з якими запитується видача, передбачено покарання у виді позбавлення волі на максимальний строк не менше одного року або особу засуджено до покарання у виді позбавлення волі і невідбутий строк становить не менше чотирьох місяців [2]. Тобто видача осіб можлива лише за наявності достатніх підстав, визначених кримінальним процесуальним законодавством або міжнародними договорами України.

Видача особи (екстрадиція) передбачає цілий процес, у якому задіяні компетентні органи запитуючої та запитуваної держав. Метою співпраці правоохоронних органів в даному питанні є встановлення місцезнаходження та передача особи компетентним органам запитуючої держави з метою притягнення до кримінальної відповідальності або відбудовання покарання.

Науковці поділяють процес видачі осіб на окремі етапи, які регламентовані національним та міжнародним законодавством. На думку М.М. Фрідман-Козаченко екстрадиція включає в себе: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної

держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави [3, с. 421]. Водночас, В.К. Волошина розглядає етапи видачі особи (екстрадиції) у двох випадках: передача особи в Україну та з території України. Передача особи в Україну включає в себе такі етапи: 1) підготовка та надання клопотання про видачу особи в Україну; 2) звернення до компетентного органу іноземної держави із запитом про видачу особи в Україну; 3) фактична передача запитуваної особи в Україну. В свою чергу, передача особи з території України включає в себе наступні етапи: 1) отримання запиту від іноземної держави про видачу особи, а також наявність інформації про місце перебування такої особи; 2) затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України; 3) застосування до особи запобіжного заходу, а саме тимчасового або екстрадиційного арешту; 4) проведення екстрадиційної перевірки; 5) прийняття центральним орган України рішення про видачу особи (екстрадицію) або відмову у видачі (екстрадиції) іноземній державі, а також оскарження такого рішення; 6) фактична видача особи компетентним органам іноземної держави [4, с. 12].

На нашу думку, основними етапами у процесі видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення є: 1) підготовка запиту про видачу особи до компетентних органів договірної держави (або отримання такого запиту); 2) розгляд запиту, вивчення обставин, що можуть перешкоджати видачі особи або встановлення підстав для відмови у видачі особи; 3) прийняття рішення про задоволення запиту та видачу особи (або про відмову у видачі особи); 4) затримання особи та забезпечення її передачі запитуючій стороні.

Особливе значення у розгляді та виконанні запитів про видачу осіб, які вчинили кримінальне правопорушення має екстрадиційна перевірка, яка має на меті встановити усі необхідні відомості щодо особи та її перебування на території запитуваної держави, проаналізувати обставини, наведені запитуючою стороною та при необхідності, подати запит на отримання додаткової інформації щодо особи та гарантій дотримання її прав тощо. Рішення щодо виконання запиту про видачу особи приймається за результатами проведення екстрадиційної перевірки.

Варто відзначити, що екстрадиція включає в себе не лише видачу особи як таку, але і сукупність заходів, спрямованих на забезпечення видачі [5, с. 6]. Так, з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності або забезпечення виконання покарання, особа, яка розшукується іноземною державою у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення може бути затримана на території

України (ст. 582 КПК України), а також до неї може бути застосовано тимчасовий арешт до сорока діб або інший встановлений відповідним міжнародним договором України строк до надходження запиту про її видачу (ст. 583 КПК України) [2].

Реалізація міжнародного співробітництва під час видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення забезпечується компетентними органами держав, які уповноважені на підготовку і направлення запитів, їх розгляд та видачу осіб. Кримінальним процесуальним законодавством визначено центральні органи України, які уповноважені на здійснення міжнародного співробітництва щодо видачі особи (екстрадиції). Під час досудового розслідування видача (екстрадиція) підозрюваних або обвинувачених у кримінальних провадженнях забезпечується Офісом Генерального прокурора. В свою чергу, видача підсудних або засуджених під час судового провадження або виконання вироку забезпечується Міністерством юстиції України. Таким чином, Офіс Генерального прокурора та Міністерство юстиції України уповноважені на направлення та розгляд звернень про передачу осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадицію), проведення екстрадиційної перевірки, а також забезпечення передачі особи під юрисдикцію запитуючої сторони.

Отже, видача осіб, що вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція) з одного боку є ефективною формою взаємодії держав у питанні кримінального переслідування особи та забезпечення невідворотності покарання, а з іншого – складним механізмом, що потребує виконання комплексу правових, дипломатичних, процесуальних та організаційних заходів.

Література:

1. Європейська конвенція про видачу правопорушників : Конвенція Ради Європи від 13.12.1957 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Фрідман-Козаченко М.М., Бичок Т.П. Актуальні питання здійснення екстрадиції в Україні // Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 420–423. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/102>
4. Загородній А., Волошина В. Участь прокурора під час видачі особи (екстрадиції): питання теорії та практики // Юридичний вісник. 2025. № 1. С. 7–14. URL: <https://doi.org/10.32782/yuv.v1.2025.1>.

5. Федченко В.М., Бадалова Т.Г. Порядок направлення запитів про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні в рамках екстрадиції. Дніпро : ДДУВС, 2024. 92 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13028/1/%D0%9C%D0%A0%20%D0%95%D0%BA%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-74>

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Солдатський Вадим Володимирович

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

У сучасній системі публічного управління консультативно-дорадчі органи виступають важливим інструментом залучення громадськості та експертного середовища до процесів прийняття рішень. Вони забезпечують комунікацію між державою та суспільством, сприяють підвищенню якості управлінських рішень та реалізації принципів належного врядування.

Серед основних типів консультативно-дорадчих органів доцільно виокремити громадські ради, молодіжні ради, робочі групи, координаційні комітети, а також ради внутрішньо переміщених осіб. Такі органи мають універсальний характер і можуть функціонувати при різних суб'єктах публічної адміністрації, забезпечуючи участь різних соціальних груп у формуванні державної політики.

Водночас у системі консультативно-дорадчих органів доцільно виділяти спеціалізовані органи, діяльність яких обумовлена особливостями окремих сфер публічного управління. Їх специфіка полягає у чітко визначеному функціональному профілі та спрямованості на вирішення конкретних галузевих завдань. Так, до спеціалізованих консультативно-дорадчих органів можна віднести:

а) науково-експертні ради при органах державної влади, які забезпечують експертний супровід нормотворчої діяльності [1]. Їх діяльність спрямована на підвищення якості нормативно-правових актів та впровадження науково обґрунтованих рішень;